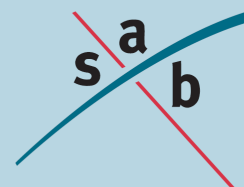

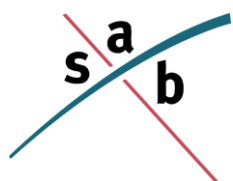
Quick scan flora en fauna

Kerkewijk, Rhenen-Veenendaal

B.V. Stichts Beheer van 1952

Datum: 14 oktober 2016
Projectnummer: 160225

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: V. Hommersen
Tweede lezer: E. Verkaik
Projectleider: C. Deterink
Project: Kerkewijk, Rhenen-Veenendaal
Projectnummer: 160225

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	8
3	Quick scan flora en fauna	11
3.1	Onderzoeksmethode	11
3.2	Gebiedsbescherming	11
3.3	Soortenbescherming	13
4	Conclusie	20
4.1	Gebiedsbescherming	20
4.2	Soortbescherming	20
5	Advies	21
5.1	Zorgplicht	21
5.2	Broedende vogels	21
5.3	Aanbevelingen	21
5.4	Vervolgstappen	22

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het voornemen bestaat om op een kavel aan de Kerkewijk te Rhenen/Veenendaal een drietal nieuwe vrijstaande woningen te realiseren, op een momenteel onbebouwde locatie. Het plangebied ligt voor een derde in de gemeente Veenendaal en voor twee derde in de gemeente Rhenen. De woningen worden evenwel geheel binnen de gemeente Rhenen gerealiseerd. Het plan is niet mogelijk binnen het op deze locatie geldende bestemmingsplan van de gemeente Rhenen. Voor het Rhenense deel van het plangebied is daarom een nieuw bestemmingsplan nodig.

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Wet natuurbescherming en eventuele andere betrokken natuurregelgeving. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

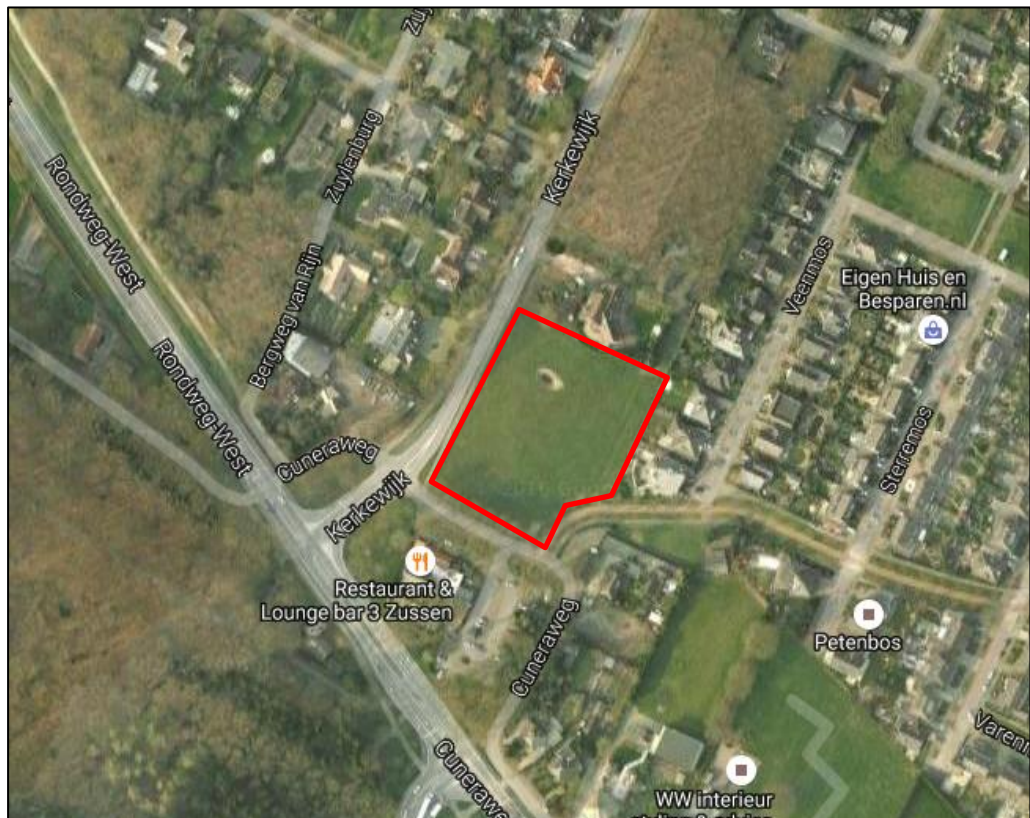
1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kern van Veenendaal, maar ligt grotendeels binnen de gemeente Rhenen (provincie Utrecht). Het gebied bevindt zich in het zuiden van Veenendaal en in een groene omgeving, vlakbij de bosrijke Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug. Ten zuiden van dit bosgebied stroomt de Nederrijn. De omgeving kenmerkt zich verder door agrarische gronden, een rijksweg en enkele provinciale wegen (A12, N233, N416) en plaatsen als Rhenen, Wageningen, Ede en Elst. De directe omgeving van het plangebied bestaat voornamelijk uit vrijstaande woningen op ruime percelen.

Het plangebied betreft een momenteel onbebouwde locatie en bestaat uit een kort-gemaaid en goed onderhouden grasveld met langs de zuidoost- en oostzijde een rij met bomen. Het terrein is omheind door een hek. De locatie wordt begrensd door bestaande woningen aan de noord en noordoostzijde, een fietspad aan de zuidoostzijde en de Cuneraweg en de Kerkewijk aan respectievelijk de zuidwestzijde en westzijde. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Op 13 oktober 2016 is een veldbezoek uitgevoerd. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Plangebied ten tijde van het veldbezoek.

1.2.2 Toekomstige situatie

Het plan betreft de realisatie van 3 nieuwe vrijstaande woningen binnen het plangebied. Op de navolgende tekening zijn de drie kavels in drie verschillende kleuren aangeduid.

Situatietekening

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur is op te delen in gebiedsbescherming en soortenbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna door de Minister worden aangewezen als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt gedeputeerde staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals belangrijke weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied. Hieronder een toelichting bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

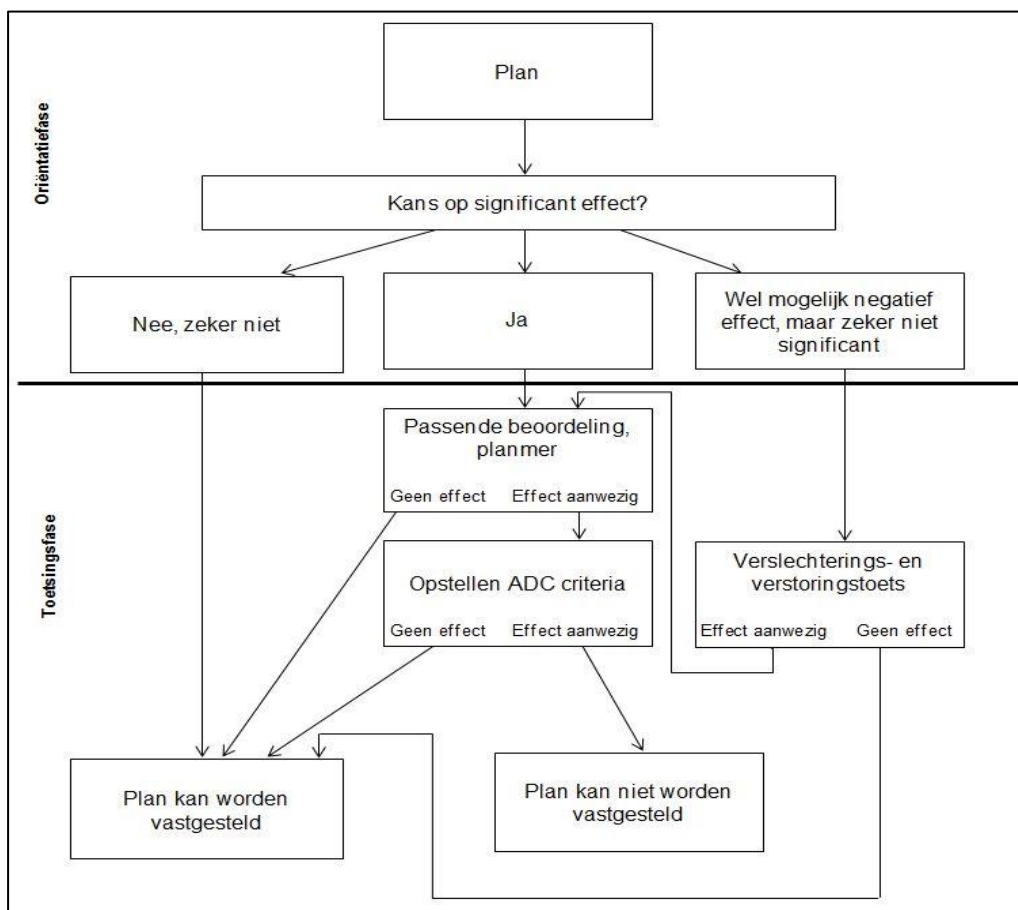
Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Aanvullend bij deze zorgplicht gelden voor deze gebieden extra regels die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van de wet.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming is het verboden om projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Ook is het voor een bestuursorgaan verboden, een plan vast te stellen dat significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Voor plannen die significante gevolgen kunnen hebben en voor projecten die een verslechterend of een significant verstorend effect kunnen hebben dient een passende beoordeling opgesteld te worden. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door gedeputeerde staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken

mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen. De afbeelding hieronder geeft de besluitvorming van plannen in relatie tot de bescherming van Natura 2000-gebieden weer.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 Natuurnetwerk Nederland

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied.

Voor natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt.

De provincie Utrecht spreekt nog van de EHS (in plaats van natuurnetwerk Nederland) en heeft de bescherming van de EHS opgenomen in artikel 4.11 van de provinciale ruimtelijke verordening. Een ruimtelijk plan bevat geen nieuwe bestemmingen en regels die ruimtelijke ontwikkelingen toestaan, die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, tenzij:

- er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële andere mogelijkheden zijn, of de ruimtelijke ontwikkelingen nieuwe bebouwing of terreinverharding binnen omheinde militaire terreinen mogelijk maken;
- negatieve effecten voor de natuur worden zoveel mogelijk beperkt door mitigerende maatregelen en de overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd door inrichting van nieuwe natuur elders, met dien verstande dat:
 - compensatie plaatsvindt in natura in de omgeving van de ruimtelijke ingreep;
 - het ruimtelijk plan waarin de compensatie wordt geregeld, gelijktijdig wordt vastgesteld met het ruimtelijk plan waarin de aantastende ruimtelijke ingreep mogelijk wordt gemaakt, tenzij verzekerd is dat de compensatie wordt gerealiseerd;
 - de compensatie minimaal gelijkwaardig is aan het verlies aan waarden en kenmerken.
- voor zover compensatie in natura niet mogelijk is in de omgeving en elders ook niet mogelijk is, moet de resterende schade financieel worden gecompenseerd.

Niet elke ingreep leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. Ingrepen die (eventueel nadat inrichtingsmaatregelen zijn genomen) niet de wezenlijke kenmerken en waarden significant aantasten, zijn vanuit dit artikel toegestaan. Dit geldt ook voor uitbreidingen van geringe omvang van al binnen de EHS bestaande functies.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 Zorgplicht en verboden

Op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming geldt voor al de in het wild levende soorten altijd de zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Naast de zorgplicht is voor een aantal soorten door middel van verboden een aanvullend beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te onttelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onttelen of te vernielen.

2.2.2 Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het

voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 *Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing*

Provinciale staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Utrecht is voornemens voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. In december 2016 zal de provincie definitief beslissen welke soorten worden vrijgesteld. Bij het uitvoeren van deze quick scan zijn wij er van uitgegaan dat de soorten waarvoor de provincie momenteel voornemens is een vrijstelling te verlenen, inderdaad worden vrijgesteld.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen gedeputeerde staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

3 Quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethode

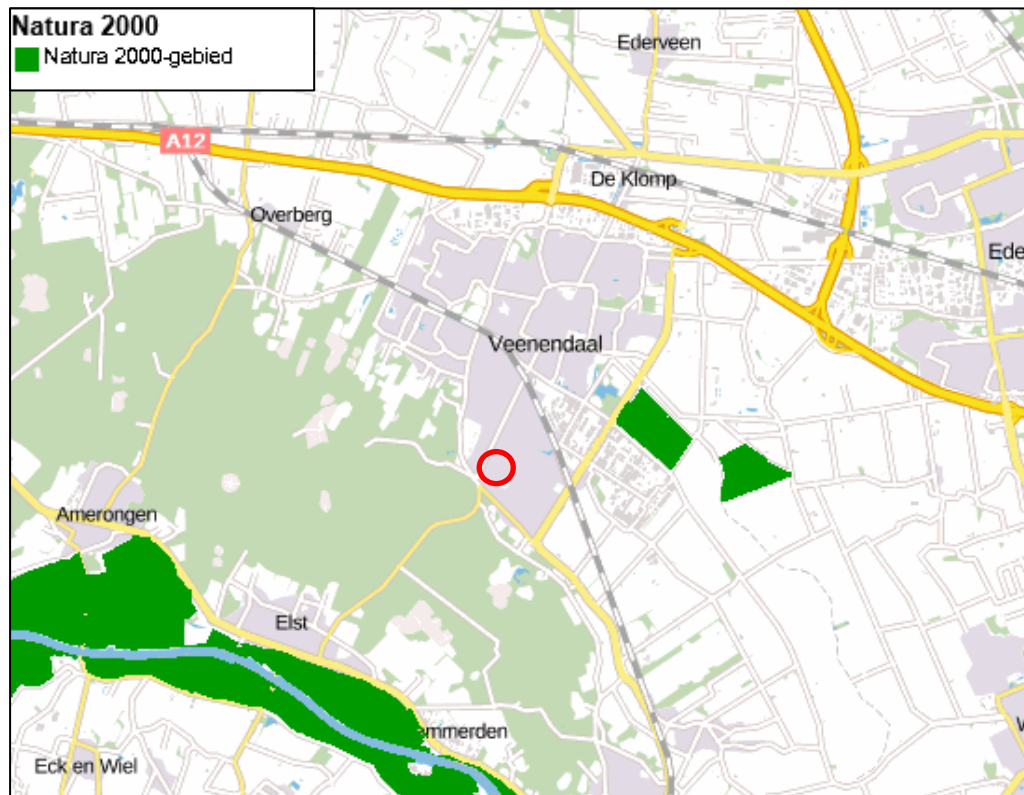
De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een eco-loog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 13 oktober 2016 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 Wet natuurbescherming

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding).

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

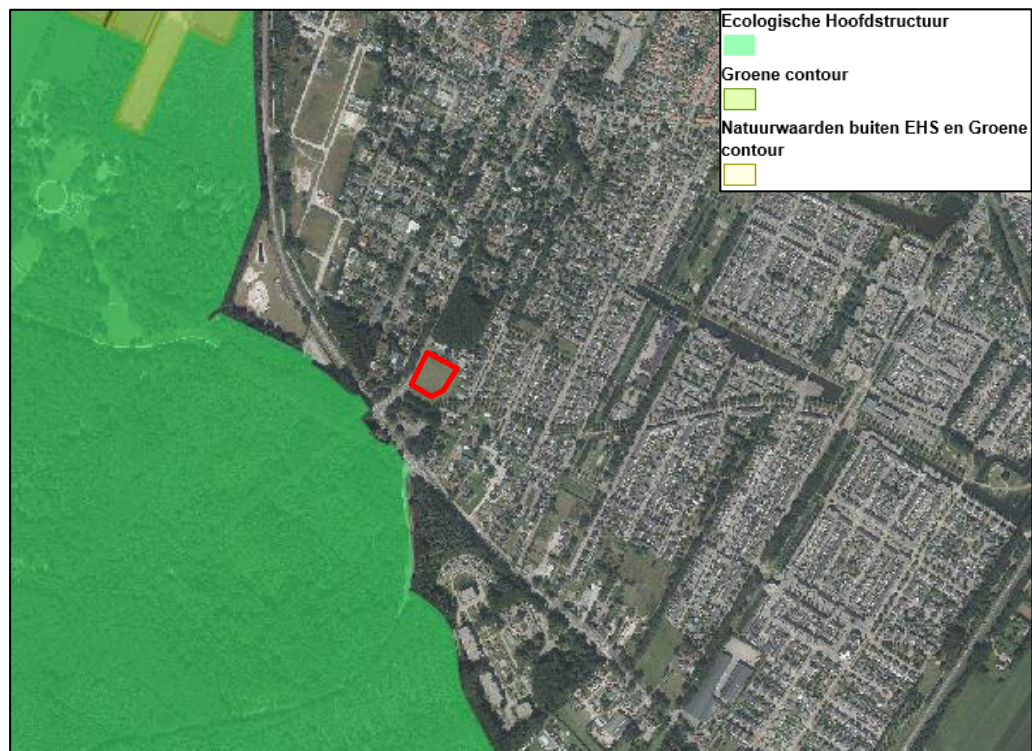
Bron: Provincie Utrecht. Bewerking: SAB.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft Binnenveld en bevindt zich op ongeveer 2 kilometer ten noordoosten van het plangebied. Natura 2000-gebied Rijntakken ligt daarnaast op ongeveer 3,3 kilometer ten zuiden van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden betreffen Kolland & Overlangbroek en de Veluwe. Deze gebieden liggen op respectievelijk 7,4 kilometer en 9,2 kilometer afstand van het plangebied.

Omdat het plangebied niet in een Natura 2000-gebied ligt, is met de ruimtelijke ontwikkeling geen sprake van direct negatieve effecten op deze natuurgebieden. Ook mogelijke indirecte effecten van het plan op de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn vanwege de kleinschalige aard van de ruimtelijke ontwikkeling, de afstand, tussenliggende elementen (woningen, huizen) en de reeds bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Veenendaal niet waarschijnlijk. Een nader onderzoek in de vorm van een voortoets wordt om die reden niet noodzakelijk geacht.

3.2.2 *Natuurnetwerk Nederland*

Het plangebied ligt niet in de Ecologische Hoofdstructuur, Groene Contour of in een gebied met de status natuurwaarden buiten de EHS en Groene Contour (zie navolgende afbeelding).

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van de EHS, Groene Contour en Natuurwaarden buiten de EHS en Groene Contour. Bron: Provincie Utrecht. Bewerking: SAB.

Het dichtstbijzijnde gedeelte van de EHS bevindt zich op ongeveer 100 meter ten zuiden van het plangebied. Dit betreft het begin van de Utrechtse Heuvelrug. Het dichtstbijzijnde gedeelte van de Groene Contour bevindt zich op ongeveer 735 meter ten noordwesten van het plangebied. Het dichtstbijzijnde gebied met de status natuur-

waarden buiten de EHS en Groene Contour bevindt zich op ongeveer 900 meter ten noordwesten van het plangebied.

Aangezien het plangebied niet in de Ecologische Hoofdstructuur ligt, is er geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Volgens de PRS van Provincie Utrecht is het echter mogelijk dat ook ontwikkelingen buiten de EHS van invloed zijn op het functioneren van de EHS. Hierbij wordt gedacht aan ontwikkelingen die een versturende invloed hebben, of ontwikkelingen die leiden tot aanpassingen van het watersysteem in de buurt van een verdrogingsgevoelig natuurgebied. De geplande ruimtelijke ingreep leidt echter niet tot aanpassingen van het watersysteem van de EHS. Vanwege de kleinschalige aard van de ruimtelijke ontwikkeling, tussengelegen reeds versturende elementen (zoals de drukke Cuneraweg) en de bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Veenendaal, worden overige negatieve indirecte effecten (zoals verstoring) van het plan op de EHS niet waarschijnlijk geacht.

3.3 Soortenbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen in de buurt van het plangebied geen vaatplanten voor met een strikte beschermingsstatus volgens de Wet natuurbescherming.

Het plangebied bestaat uit een gemaaid grasveld in de kern van Veenendaal. Tijdens het veldbezoek zijn hier paardenbloem en madeliefje waargenomen. Hieruit kan worden opgemaakt dat het plangebied voedselrijk is. Strikt beschermde vaatplanten worden niet in het plangebied verwacht vanwege de ligging en de afwezigheid van stenige substraten, kalkrijke gronden en natuurlijke biotopen (zoals moerassen, hoog- of laagveengebieden en schrale graslanden). Negatieve effecten van het plan op strikt beschermde vaatplanten worden niet waarschijnlijk geacht.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de boommarter, das en eekhoorn in de buurt van het plangebied voor.

De biotoop van de das bestaat vooral uit kleinschalig akker- en weidelandschap met ruige elementen in de vorm van bosjes, heggen en houtwallen. Belangrijk hierbij zijn een groot voedselaanbod, weinig verstoring en genoeg dekking. De das heeft zijn verblijfplaats in bossen en houtwallen. Volgens de meest recente verspreidingsgegevens van de NDFF is de das verschillende keren op de Utrechtse Heuvelrug gesignaleerd. Het plangebied vormt echter geen geschikt leefgebied voor de das, vanwege de afwezigheid van genoeg dekking en ruige elementen. Het plangebied is daarnaast omheind en daardoor niet toegankelijk voor de das. Het wordt om die reden niet waar-

schijnlijk geacht dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van de das. Negatieve effecten van het plan op deze soort worden niet verwacht.

De boommarter komt hoofdzakelijk in bebost gebied voor met een voorkeur voor naaldbos of gemengd bos. Soms ook in meer open terrein, mits voldoende bosjes en lijnvormige elementen als heggen en houtwallen aanwezig zijn. In het zuiden en zuidoosten van het plangebied staan bomen. Het plangebied bevindt zich echter in de kern van Veenendaal, in een omgeving met veel bedrijvigheid. Een vaste rust- of verblijfplaats van de boommarter wordt hier niet waarschijnlijk geacht. Negatieve effecten van het plan op deze soort worden niet verwacht.

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied voor. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is. In het zuiden en zuidoosten van het plangebied staan bomen. Hier is tijdens het veldbezoek echter geen nest van de eekhoorn aangetroffen. Volgens de meest recente (<3 jaar) verspreidingsgegevens van de NDFF is de eekhoorn in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Vanwege het ontbreken van sporen wordt het echter niet waarschijnlijk geacht dat het plangebied onderdeel uitmaakt van een essentieel leefgebied voor de eekhoorn. De bomen in het plangebied blijven daarnaast naar alle waarschijnlijkheid behouden. Negatieve effecten van het plan op de eekhoorn worden niet waarschijnlijk geacht.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de franjestaart, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. In het plangebied staan geen gebouwen. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn om die reden in het plangebied uit te sluiten.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook hopen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. Aan de rand van het plangebied is een bomenrij aanwezig. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes en loszittend schors. Deze zijn niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

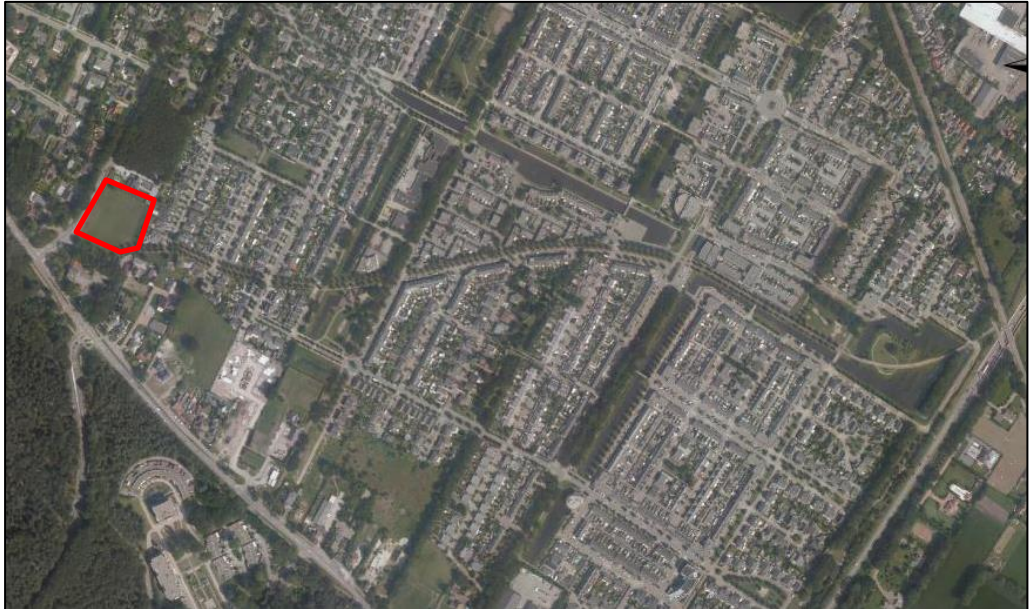
Een bomenrij, zoals aanwezig in het plangebied, vormt geschikt foerageergebied. Het is echter niet te verwachten dat het plangebied essentieel foerageergebied vormt voor een populatie vleermuizen. Het plangebied heeft namelijk maar een beperkte oppervlakte en in de directe omgeving van het plangebied is vergelijkbaar en ook geschikter foerageergebied aanwezig waar vleermuizen voedsel kunnen vinden. Dit betreft onder andere het bosgebied van de Utrechtse Heuvelrug, dat zich op ongeveer 100 meter ten zuiden van het plangebied bevindt. Het wordt daarom niet waarschijnlijk geacht dat de bomen in het plangebied een essentieel foerageergebied voor vleermuizen vormen.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd.

In het zuiden en zuidoosten van het plangebied staan bomen. Deze bomen maken onderdeel uit van een bomenrij, die een verbinding vormt tussen het buitengebied van Veenendaal en de Utrechtse Heuvelrug (zie navolgende afbeelding). Het is daarom te verwachten dat deze bomenrij een belangrijke vliegroute vormt voor vleermuizen. Volgens de beoogde plannen blijft de bomenrij ook in de nieuwe situatie gehandhaafd (zie hoofdstuk 1.2.2). De lijnvormige structuur en de mogelijk essentiële vliegroute blijft daarmee behouden. Bovendien maakt deze bomenrij onderdeel uit van een dubbele bomenrij, aan de overkant van het fietspad en de Cuneraweg is namelijk ook een

doorlopende bomenrij aanwezig (die geen onderdeel uitmaakt van het plangebied). Mocht de kap van enkele bomen noodzakelijk zijn, dan zal de lijnvormige groenstructuur nog steeds gehandhaafd blijven. Negatieve effecten van het plan op vliegroutes van vleermuizen zijn om die reden niet te verwachten.

Plangebied (rood omkaderd) en de naastgelegen bomenrij die doorloopt naar het oosten. Bron: NDFF, bewerking: SAB.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is in het plangebied de merel waargenomen. Dergelijke soorten kunnen in het plangebied tot broeden komen. Het is verboden om vogels opzettelijk te doden, nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of weg te nemen of om deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort. Ook is de zorgplicht altijd van toepassing. Derhalve wordt geadviseerd om de werkzaamheden buiten de broedperiode van vogels uit te voeren.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal jaarrond beschermde vogelsoorten in de buurt van het plangebied voor. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten.

Huismus en gierzwaluw

Huismussen en gierzwaluwen broeden voornamelijk in gebouwen. Het plangebied bestaat uit een onbebouwd grasveld in de kern van Veenendaal, nesten van de gierzwaluw zijn hier op voorhand uit te sluiten. De huismus is tijdens het veldbezoek daarnaast niet in het plangebied waargenomen. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestplaats. Het feit dat de soort tijdens geschikte weersomstandigheden niet is aangetroffen, duidt er –samen met de afwezigheid van een geschikte nestlocatie- op dat het plangebied geen onderdeel

uitmaakt van de functionele leefomgeving van de huismus. Negatieve effecten van het plan op de huismus en gierzwaluw worden niet waarschijnlijk geacht.

Buizerd, roek, havik en sperwer

Het plangebied bevindt zich op korte afstand van de bosrijke Utrechtse Heuvelrug. Hier zijn nesten te verwachten van een groot aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Gedacht kan worden aan vogels die in hoge bomen in bos of boomgroepen broeden, zoals de buizerd, roek, havik en sperwer. Verwacht wordt dat nesten van dergelijke vogelsoorten in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn. Het wordt echter niet waarschijnlijk geacht dat dergelijke vogelsoorten in het plangebied broeden. Het plangebied bevindt zich namelijk in de kern van Veenendaal, in een omgeving met veel bedrijvigheid. In de directe omgeving (bosgebied van de Utrechtse Heuvelrug) zijn veel geschiktere broedplekken voor dergelijke soorten aanwezig. Bovendien zijn tijdens het veldbezoek in het plangebied geen nesten aangetroffen die van dergelijke vogelsoorten afkomstig kunnen zijn. Negatieve effecten van het plan op bovenstaande vogelsoorten worden daarom niet verwacht.

Andere vogels met jaarrond beschermde nesten

Andere jaarrond beschermde vogelsoorten maken hun nesten op hoge gebouwen (slechtvalk), langs stromende beken (grote gele kwikstaart), in oude nesten van kraaien, buizerds en eksters in boomgroepen (boomvalk, wespendif) in oude nesten van kraaien en roofvogels in naaldbomen (ransuil), in dichte riet- en moerasvegetatie (bruine kiekendief), in holtes in bomen en in gebouwen (steenuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, nesten van deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en zandhagedis in de buurt van het plangebied voor.

Reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Het plangebied bevindt zich op ongeveer 100 meter afstand van een bosgebied, dat onderdeel uitmaakt van de Utrechtse Heuvelrug. Op de Utrechtse Heuvelrug komen verschillende reptielen voor en ook volgens de meest recente verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de laatste drie jaar waarnemingen van de ringslang, levendbarende hagedis en zandhagedis in de directe omgeving van het plangebied gedaan. Het plangebied bestaat echter uit een weide, met kort gemaaid gras, zonder ruige elementen in de vorm van takkenhopen, heide, struiken, bladerhopen of een ruige ondergroei. Een dergelijk kaal en strikt onderhouden terrein vormt geen geschikte leefomgeving voor de hazelworm, levendbarende hagedis of zandhagedis. Ook bevinden zich geen watervoerende elementen of broeihopen op het terrein, waardoor het plangebied ook geen geschikt biotoop voor de ringslang vormt. Vanwege de ligging van het plangebied in de kern van Veenendaal, elementen met een barrièrewerking (zoals de drukke Cuneraweg) die het plangebied van het bos scheiden en de afwezigheid van alle vormen van ruige vegetaties, wordt het plangebied geen geschikte

leefomgeving bevonden voor reptielen. De hazelworm, ringslang, levendbarende hagedis en zandhagedis worden om die reden niet in het plangebied verwacht.

3.3.6 Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de poelkikker, rugstreeppad en alpenwatersalamander in de buurt van het plangebied voor.

De biotoop van de poelkikker bestaat uit zwak, zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. De soort komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in uiterwaarden. In het plangebied zijn geen watervoerende elementen aanwezig. Het terrein kan om die reden niet dienen als voortplantingshabitat van de poelkikker. Buiten de voortplantingsperiode kan de poelkikker echter ook worden aangetroffen in weilanden en bossen op enige afstand van water. Voor weilanden betreft dit met name halfnatuurlijke graslanden, maar ook wel ruderaal terreinen. Het wordt echter niet waarschijnlijk geacht dat het plangebied een geschikt landhabitat voor de poelkikker vormt. Het plangebied bestaat namelijk uit een weide, met kort gras, zonder ruige elementen in de vorm van takkenhopen, heide, struiken, bladerhopen, puin of een ruige ondergroei. De poelkikker wordt daarom zowel in de voortplantings- als in de landfase niet in het plangebied verwacht. Daarnaast is de poelkikker volgens de meest recente (<3 jaar) verspreidingsgegevens van de NDFF recent niet in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Negatieve effecten van het plan op de poelkikker zijn daarom niet te verwachten.

De biotoop van de alpenwatersalamander bestaat uit zandige leemgronden in de buurt van bos, bosgebieden of kleinschalige landschappen met heggen en struikwaden. In het plangebied zijn geen watervoerende elementen aanwezig. Het terrein kan om die reden niet dienen als voortplantingshabitat van de alpenwatersalamander. Ook wordt niet verwacht dat het plangebied een geschikt landhabitat voor de alpenwatersalamander vormt, omdat het terrein uit een strikt onderhouden grasveld bestaat waar ruige elementen (ruige ondergroei, takkenhopen, struiken, bladerhopen) ontbreken. Daarnaast is de alpenwatersalamander volgens de meest recente (<3 jaar) verspreidingsgegevens van de NDFF recent niet in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Negatieve effecten van het plan op de alpenwatersalamander zijn daarom niet te verwachten.

De rugstreeppad laat zich vaker in stedelijk gebied zien en is een pionierssoort die grote afstanden kan afleggen. De soort is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek en komt voornamelijk voor langs de grote rivieren en op de hogere zandgronden. De rugstreeppad is sterk gebonden aan vergraaftbaar zand in braakliggend terrein en is voor de voortplanting afhankelijk van ondiepe poeltjes. Dergelijke elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, waardoor het plangebied in de huidige situatie geen geschikte leefomgeving voor de rugstreeppad vormt.

In een later stadium, wanneer het plangebied uit braakliggend en zanderig terrein bestaat, kan het terrein wel een geschikte leefomgeving voor de rugstreeppad vormen. In de directe omgeving zijn volgens de meest recente (<3 jaar) verspreidingsgegevens van de NDFF daarnaast waarnemingen van de rugstreeppad gedaan. Tijdens de bouwwerkzaamheden dient daarom rekening gehouden te worden met rugstreeppaden om een mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Aanbevolen wordt om eventuele natte plekken te dempen (na controle op individuen en eisnoeren) en het plangebied zo kort mogelijk braak te laten liggen. Ook kan ervoor gekozen worden om tijdens de bouwfase een amfibiescherm rond het plangebied te plaatsen. Het huidige hek rond het plangebied kan met enkele aanpassingen al dienst doen als amfibiescherm. Aan de onderkant van het hek zou bijvoorbeeld een kunststof faunaplaat kunnen worden geplaatst, zodat amfibieën (waar onder de rugstreeppad) het plangebied niet meer in kunnen. Dit zorgt ervoor dat eventuele kolonisatie van de rugstreeppad niet kan plaatsvinden. Als deze voorzorgsmaatregelen genomen worden, zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde amfibieën niet te verwachten met de beoogde ontwikkelingen.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4 Conclusie

Het voornemen bestaat om op een kavel aan de Kerkewijk te Rhenen/Veenendaal een drietal nieuwe vrijstaande woningen te realiseren, op een momenteel onbebouwde locatie.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming en natuurnetwerk Nederland dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft Binnenveld en bevindt zich op ongeveer 2 kilometer afstand van het plangebied. Andere nabijgelegen Natura 2000-gebieden betreffen Rijntakken, Kolland & Overlangbroek en de Veluwe. Deze gebieden liggen op respectievelijk 3,3 kilometer, 7,4 kilometer en 9,2 kilometer afstand van het plangebied.

Vanwege de kleinschalige aard van de ruimtelijke ontwikkeling afstand, tussengelegen reeds versturende elementen (wegen en woningen) en de bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Veenendaal, worden negatieve effecten van het plan op deze gebieden niet verwacht. Met dit plan is daarom geen sprake van een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. De wet natuurbescherming staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg.

4.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

Het plangebied ligt niet in de Ecologische Hoofdstructuur, Groene Contour of in een gebied met de status natuurwaarden buiten de EHS en Groene Contour. Deze gebieden liggen respectievelijk op minimaal 100 meter, 735 meter en 900 meter afstand van het plangebied. Aangezien het plangebied niet in de Ecologische Hoofdstructuur ligt, is er geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Ook negatieve indirecte effecten van het plan op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden niet waarschijnlijk geacht. De ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS staat de uitvoerbaarheid van het plan daarom niet in de weg.

4.2 Soortbescherming

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal strikt beschermde plant- en diersoorten in de buurt van het plangebied voor. Deze soorten zijn in de huidige situatie echter niet in het gebied te verwachten, omdat mede op basis van het veldbezoek is geconstateerd dat een geschikt leefgebied ontbreekt of omdat het plan geen negatief effect heeft op deze soort. Het plan is derhalve qua soortbescherming haalbaar in het licht van de Wet natuurbescherming.

5 Advies

5.1 Zorgplicht

De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

5.2 Broedende vogels

Wij adviseren buiten de broedperiode te werken. De verboden in de Wet natuurbescherming zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Wet natuurbescherming voor activiteiten die vogelnesten in hun broedseizoen zouden kunnen beschadigen.

5.3 Aanbevelingen

Voor de rugstreeppad zou bij de ontwikkeling van het gebied geschikt leefgebied kunnen ontstaan. Tijdens de bouwwerkzaamheden dient daarom rekening gehouden te worden met rugstreeppadden om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Aanbevolen wordt om eventuele natte plekken te dempen (na controle op individuen en eisnoeren) en het plangebied zo kort mogelijk braak te laten liggen. Ook kan ervoor gekozen worden om tijdens de bouwfase een amfibiescherm rond het plangebied te plaatsen. Het huidige hek rond het plangebied kan met enkele aanpassingen al dienst doen als amfibiescherm. Aan de onderkant van het hek zou bijvoorbeeld een kunststof faunaplaat kunnen worden geplaatst, zodat amfibieën (waar onder de rugstreeppad) het plangebied niet meer in kunnen. Als deze voorzorgsmaatregelen genomen worden, zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde amfibieën niet te verwachten met de beoogde ontwikkelingen.

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te realiseren woningen;
- als er zolders of vlieringen worden aangelegd, zouden deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor worden de zolders mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;

- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huis-
mussen en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nest-
mogelijkheden.

5.4 Vervolgstappen

- Geen. Het plan is haalbaar in het licht van de Wet natuurbescherming.

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.utrecht.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl